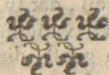

ghelesen in de Historie, die Anno 1632. van onse
Nederlantsche Oorlogen te Roomen ghemaect
is by *Famianus Strada*, in't achtste Boeck, dat de
vermaerde *Chiapin Vitelli*, zijnde boven maté swaer-
lijvigh, ende soo vet en dick van buyck, dat hy den
selven niet een swachtel om dē hals-most op-schor-
ten, ende daer verdriet, als in den oorlogh seer hin-
derlijck, in krijgende, hem gansch van de wijn hiel,
ende de rest van sijn leven niet als azijn en dronck:
vvaer door hy rancket werde, ende sijn lichaem 87
pont af-nam.

Van Bier.

Het XIX. Capittel.

Wle kander van het Bier den rechten aert beschrijven,
En of het dienstigh is voor alderhande lyven;
Derwijl het vvoort gekoockt nyt weelderhande graen,
En datter selsaem kruyt oock onder vvoort gedaen.
De vvaters even-selvs zyn niet van eenen krachten,
Het eene vvoort geput nyt ongesonde grachten,
Het ander nyt een beeck, of nyt een driftigh zant,
Het ander nyt een poel, of nyt een siltigh lant.
Ick sal dan, Hollants-volck, in vveynigh bier besluyten,
En op dit gansch beslagh een korten regel wyten;
Maect dat sgh wven dranck in dese palen hout,
Niet al te byster jongh, niet al te lydigh oudt.

Men

MEn kan niet wel in't ghemeen seggen van vvat
maert ende nature het Bier zy, dewijl het soo
seer verscheyden is, van wegen de stoffe, het water,
den ouderdom, de maniere van bereyde. Het wert
hier te Lande gemeenlijck gebrouwen van Water,
Gerste-mout, somtijts oock Terwe of Spelte, ende
de bloemen ofie bellen van de Hoppe. Dese ver-
scheyde deelen hebbē elck hun eygen en besondere
krachten. Want het Water daer het Bier van ge-
brouwen wert, is kout ende vocht: het Mout is
droogende ende af-vagende, met wat vermt: de
Terwe ende Spelte zyn middelmatigh vermt ende
droogh: de Hoppe verwermt ende verdrooght in
den tweeden graet, beroert het hoofd, ende ver-
vult dat met vvaesdommen, vervveekt het vwater
maken, ende heeft oock een af-vagende ende ope-
nende kracht.

Het Bier dat van Terwe gebrouwen wert, geeft
meer voedsel als 't gene dat van Gerst komt, ver-
vermt, ende vervochtight oock meer, insonder-
heyt dewijl by de Terwe ghemeenlijck minder hop
ghedaen vvert, als by de gerst. Devvil oock de
Terwe vvat taeyer gijl heeft, als de Gerst: soo
maeckt het Terwen-bier oock taeyer humeuren
in't Lichaem, maeckt lichtelijcker verstoppingen,
insonderheyt soo 't niet heel klaer en is, ende drijft
het vwater soo seer niet af.

Bier van Gerste gebrouwen en verwermt soo seer
niet van vvegen de gerste, maer alsooder dickvils
veel Hoppe by gedaen vvert, soo krijght het daer
van een verwermdende ende verdroogende kracht,
het voedt minder, ende maeckt dunder sap in't

H. h

lic-

lichaem, ende set het water beter af. Het gene van tarwe ende gerst onder een ghesoden wert, heeft oock een gemenghde kracht. Dat van geen mout, maer alleen van koren in de Son gedrooght, ghebrouvven is, heeft meer overtollige vochtigheyt, ende maect dickwils verstoppinghe in de kleyne aderkens, ende kortheyt op de borst. Hoeder meer Hoppe by gedaen wert, hoe het meerder drooght, maer minder voedt, soo licht niet en verstoppt, ende meer vvater doet maken.

Maer het meeste onderscheyt van de Bieren komt uyt het Water. Want dewijl het vvater van d'een plaets ofte d'ander seer verscheyden valt, ende het Bier niet anders en is als vvater met mout ende hop op-gesoden: soo en kan het niet gheschieden, ofte den aert van het water blijft oock in het Bier. Daerom die van de nature der Bieren wel wil oordeelen, die moet insonderheyt wel letten, op de nature van de Wateré. Want die geven sommige bieren eenige bysonder eygenschappen. Waertoe niet vveynigh en helpt de maniere van brouvven, ende het bier toete maken.

Jongh / ofte **Versch Bier** / dat noch niet vvel gereien ende ghesoncken is, doet den lichame veel hindernis, gelijkervvijs vvy van den Most geseyt hebben. Het maect vvinden in den buyck, doet het graveel in de nieren ende blaes groeyen, ende veroorsaect vele verstoppingen.

Suer Bier is de senuwen ende de nieren hinderlijck, beroert de maegh, ende doet in 't Lichaem quade vochtigheden groeyen.

Maerts-Bier / dat in de Maert ghebrouvven
zyn-

zynde niet voor de Somer en plagh gedroncken te werden, is soo klaer als wijn ende by-na soo sterck, wert hier te Lande by sommige voor ongesont gehouden, als krimpelen in den buyck makende: maer de gene die het ghewent zijn, en voelen dit ongemack niet. Maer men moet wachten, dat het niet al te oudt en te strafen wert, vvant dan wringt het te seer in de kele, ende buyck, ende is de senuwen quaet. Voorts is het dunste ende lighste Bier wel kout ende vocht van aert, door dien dat de vvaterige eygenheyt ende stoffe in't selve wel de meeste is: het en is nochtans niet gansch sonder eenige warmte. Maer de Dicke Bieren zyn veel vvarmer; doch minder als de vvijn, die oock veel dunder ende fijnder van stoffe is.

Bier dat wel gesoden, ende klaer is, niet te jongh ofte te oudt, is voor alle menschen bequaem om te drincken.

Van suer Bier wert mede *Wijn* gemaect, dan en is soo sterck niet, als *Wijn-azijn*.

Iuliani Epigramma in Vinum ex Hordeo
libr. 1. Anthol. Erasmo interprete.

Bacche quis? unde venis? verum tibi deiro Bacchum,

Te haud novi, tantum est cognitus ille Iouis.

Is Nectar redolet, hircum tu, dic age nunc te

E spicis finxit Gallia vitis inops?

Non igitur Bacchum te deiro, sed Cerealem

Es frumentigenam, nec Bromium, imo Bromum.

H h 2

Van